

Z mladim Tirolcem pa sem prišel še jedenkrat vkupe — v svojem domačem kraju. A tedaj ni bil več sam — bila jih je cela družba godeev — in ni bil več tak. Pobiral je z upregnenim papirjem za sekirice darov okolo poslušalcev in prišel je tudi do mene. Ko mu pa pogledam ostro v zastarelo obličje, premerim ga z očmi od vrha do tal, ter vržem precejšno vsotico v dar, tedaj me pogleda natančneje in čelo se mu še boljše nagrbanči. Ko je vže odhajal, pogledal me je še jedenkrat, kakor bi me hotel z očmi prebosti — a spoznal me ni.

Družba ga je postarala, pretvorila in pokvarila.

Jaz pa sem dejal še tisti večer na papir, kar si zdaj čital, mladi čitalec, da izveš tudi ti, kako človek sme biti in kako ne sme biti.

B—c.

Lesena žlica.

(Prilika)

V bogatej meščanski hiši so imeli svoje dni leseno žlicco, ki je bila tako lična, kakeršno je le mogoče izrezljati iz brinjevega lesa. Kdor koli jo je videl, pohvalil jo je in dejal, da je lepa. Vsled tega je postala žlica zelo ošabna, kajti napuh se nahaja v vsakej stvarci, in tako tudi v leseni žlici.

„Oh“, misli si ošabna žlica, „ko bi bila jaz od srebra! Zdaj me samó hlapeci in dekletje jemljó v roke; ako bi pa bila srebrna, služila bi lahko kralju, ki s srebrno žlicco já iz srebrnih pladnikov.“

Pri prvi priliki je prosila lesena žlica svojo gospodinja: „Ljuba gospa! vi pač sami izprevidite, da sem jaz prelepa za kuhinjo; meni bi se spodobilo, da bi na gosposkeji mizi ležala in stregla. Ne morem več tukaj prestatí, ker moram vedno samó s hlapeci in deklamí občevati, katerih nobeden nima omike niti se zna spodobno vesti. Prosim vas, gospa ljuba, dajte me posrebrniti ter mi odkazite drugo službo.“

Gospodinja je rada ustregla njenej želji ter jo poslala k zlatarju, da bi jo posrebrnil. Zlatar je svoje delo tako dobro zvršil, da se je lesena žlica blestela kakor solnce ter se po vnanjej podobi ni mogla razločiti od nobene druge srebrne žlice.

Tudi gospodinja je bila zadovoljna z njo, in jo je spravila v škrinjo k drugim srebrnim žlicam, s katerimi se je posrebrnjena žlica hitro sprijaznila, ter vse srebrne žlice imenovala svoje sestre, vilice pa brate, a žličice za kavo so jo morale zvati tetice. Drugim žlicam je pripovedovala, da je v rodu z veliko srebrno žlicco, katero je imenovala svojo babico, da-si je ni še nikoli videla.

A kadar je prišel postrežnik po srebrne žlice, pustil je vselej posrebrnjeno v škrinji, naj se je bila tudi najviše vlegla, da bi je ne bil prezrl. In ker jo je vender postrežnik vselej prezrl, pritožila se je gospodinja in rekla: „Povejte vender postrežniku, da sem jaz tudi srebrna in ravno tako lepa in dobra, kakor druge žlice. Jaz ne vem, zakaj ravno mene postrežnik vedno prezira, da-si se še lepše svetim, nego-li druge žlice.“

„Ljuba moja!“ reče gospodinja, „postrežnik pozna na teži, kadar te v roko vzame, da nisi srebrna, nego le posrebrnjen kos lesá.“

„Oj, teža, teža!“ vzdihuje žlica; „tedaj ni samó vnanji lesk, ki pravo srebrno žlico loči od posrebrnjene?“

„Ljuba moja!“ podučuje jo gospodinja, „srebro je dosti težje od lesá, zato tebe vsakdo lahko spozna od prave srebrne žlice.“

„Tedaj me pa napravite težjo, da bodem popolnem enaka drugim žlicam, ker drugače te sramote ne morem prebijati!“

Gospodinja je zopet spolnila to njeno željo in jo poslala k zlatarju, rekoč: „Ljubi zlatar! naredite mi to žlico tako težko, kakor so druge srebrne žlice.“

„Tega drugače ne morem storiti,“ odgovori zlatar, „nego da jej vlijem svinca v ročaj.“

„O joj,“ vzdihuje žlica, „tedaj me bodeš prebodel, morda še prav globoko do srca! Ali zavoljo časti se mora vže nekaj prestati; zato rej prebodi me v božjem imenu, in vlij svinca v me, da bodem le taka, kakeršne so prave srebrne žlice.“

Potem je zlatar globoko vrtal v žličin ročaj, da-si jo je to zeló bolelo. Vender je žlica zaradi časti vse rada prebolela, ter niti črhnila ni, ko jej je zlatar vlival razbeljeni svinec v prevrtani ročaj. In zdaj je bila lesena žlica težka, kakor druge srebrne žlice, in novič posrebrnjena se je še lepše svetila od drugih in še celó postrežnik jo je imel za pravo srebrno žlico. Zdaj bi bila lesena žlica popolnem zadovoljna, ako bi jej le svinec ne bil težil tako hudo njenega srca. Ali tudi to je zavoljo časti rada prěnašala, saj je zdaj z drugimi vred pri mizi opravljala častno službo, ki je bila samó srebrnim žlicam odločena.

Nekega dne pa umrje njena gospodinja. Posrebrnjena žlica zaradi tega ni žalovala, nego razveselila se je, ker zdaj ni nikogar več na svetu, ki bi znal za njeno skrivnost, da je ona le priprosta lesena žlica, ki ima le zunaj srebrno podobo, a znotraj v sreci pa kepo svinca. „Zdaj si bode pač vsak mislil, da sem res prava srebrna žlica,“ misli si, „in tako sem dosegla, česar sem si želela.“

Ali hitro po gospodinjini smrti so prodali vse srebrne žlice zlatarju, in on jih je hotel preliti ter v drugo podobo predelati. Ko je uboga posrebrnjena žlica videla zlatarjev namen in tudi peč, v katerej bode srebrne žlice prelival, prestrašila se je ter tožila drugim žlicam grozovitost, katero zlatar ž njimi namerava, niti da bi se mogle braniti. „Vse nas bode sežgal in pokončal,“ toži lesena žlica.

„O nè, tega ne more storiti,“ jo tolažijo srebrne žlice; „samó raztopil nas bode, ker imamo nekoliko bakra primešanega, in potlej bomo dosti čistejše in še lepše, kakor smo zdaj.“

Lesena žlica pa se ni dala utolažiti, dobro vedoč, kaj bode ž njo, če jo zlatar v ogenj vrže.

In ko jo hoče zlatar z drugimi žlicami v ogenj djati, začne ga prositi s tresočim glasom: „Ljubi gospod zlatar! jaz sem sicer tudi srebrna žlica, kakor vidiš in čutiš po mojej teži, ali vender nisem takšna, kakeršne so druge žlice, nego mnogo boljša sem in tudi od čistejšega srebra, zato rej bi mi ogenj in dim utegnili škodovati. Ne devlji me torej v ogenj!“

„Ali si morda od živega srebra?“ „Dà, dà, od pravega živega srebra, gospod dragi!“

„To je laž! od živega srebra nisi, morda si le od kositarja.“ „Bog me čuvaj! kako li moreš tako slabo misliti o meni!“ „Ali si pa celó od svinca?“ „Od svinca? Brrr! Bog me vari. Od svinca? Saj me vender vidiš.“ Prepričati pa se vender moram,“ reče zlatar ter hoče ročaj upogniti — ali ročaj se stare in kepa svinca pade na tla. „Ahá, samó navadna lesena žlica si?“

„Dà, dà, lesena žlica; odkar mi je svinec padel od srea, čutim se zopet prosto in olehčano. Res, samó lesena žlica sem, in taka hočem ostati. Vzemi iz mene srebro, prikleni mi zopet ročaj in deni me v kuhinjo k drugim lesenim žlicam, da jim pòvem, kako neumna je vsaka lesena žlica, ki hoče biti po sili srebrna.“

Poslovenil J. S—a.

—*—

Mej otroci na kmetih.

II.

Príjetno je na vaškem sopsašniku (gmajni). Za borovim gozdom se razprostira zelena ravná, ki se končava z ne ravno strmim bregom. Na vznožji pa podí svoje brze valove in valčke bistra vodica, ki napravlja pod bregom temno-zeleni tolmun. Onkraj vode pa se širi kameniti in s protjem zaraščeni prod, ki seza tjà do drugega brega, nad katerim se vije gladka cesarska cesta in ob cesti mične hišice in zeleni vrtovi. In res je príjetno pastí po tistej zelenej ravni in na strmem bregu in kamenitem produ. Ni treba paziti mnogo na živino, ker se ne more tako naglo izgubiti in še manje zavračati jo, ker mejí ves pašnik več ali manje naravna meja. Še bolje kot príjetna paša pa mika otroke — pastirje velika zabava. Zato gonijo otroci vže od nekđaj najraje semkáj na pašo, če tudi je pašnik navadno precej izlizan in pobrit, ker se pase toliko živine in tolikokrat na tem vaškem pašniku.

Saj je pa tudi veselje na tem bregu in pod tem bregom! Tam ob robu vleče majhen deček meketajočega kozla za brado, dokler se ta ne zaleti vanj, da se oba vkupe zavalita po širnem bregu. Na vrhu brega pleza drug deček na bradato kozo, da jo malo pojaše. Kaj pa, da so zabičevali vže mnogokrat domá, da jahati ne sme kozà, toda zdaj ga ne vidijo domá — in dovolj. Trdo stisne nožici pod kozji trebuh, češ, da ne pade raz kozo. Komaj jo požene, spusti se koza po bregu — a deček se zvali raz njo. Malo milo se mu nareja in roko pritiska na nežno glavico — menda je dobil več nego je iskal.

Ne daleč od nesrečnega jahača na precej širokej stezi stoji kočijica z dvema kolesi. V njej sedi mlado dete in maha in poka z ročicama, smijoč se malemu dečku, ki brije norce z njim. Za kočijičin drog pa drži okroglo-lična deklica, smijoč se obema. Aló, zdaj-le pa le!“ pravi deček ter stopi za kočijico. In stekó po stezi navzdol. Kamenje je ležalo tudi po stezi in nogici je vzdigala deklica vedno manje. Deček za kočijico je vedno srčeneji in strašno hudo se zaleti va-njo. Deklica ob drogu pa poljubi v tistem hipu rujavi kamen na stezi tako hudo, da se jej je kar kri prikazala pod rudečim noskom. Oh, kaj pa bodé zdaj? Vsega je kriv deček. Vzpoznavši svojo krivdo, posadi hitro po konci dete, ki se je tudi nagnilo v tistem hipu in sunku naprej,